

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/72/2013
Identifikačné číslo spisu:	1612211405
Dátum vydania rozhodnutia:	26.08.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Darina Kriváňová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:1612211405.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa: POHOTOVOST', s.r.o., so sídlom Pribinova č. 25, Bratislava, zastúpeného: Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Gr?sslingova č. 4, Bratislava, proti odporcovi: Slovenská republika - Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie č. 13 Bratislava, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, vedenej na Okresnom súde Malacky pod sp. zn. 6C 190/2012, o dovolaní navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave zo dňa 31. júla 2013, sp. zn. 5 Co 264/2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 31. júla 2013, sp. zn. 5 Co 264/2013 a uznesenie Okresného súdu Malacky zo dňa 12.12.2012, č. k. 6C 190/2012-11 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súde Malacky na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Malacky uznesením zo dňa 12.12.2012, č. k. 6C 190/2012-11 uložil navrhovateľovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok v sume 16,50 eur v lehote 10 dní, podľa položky 26 Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, za návrh na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti. Pred uložením tejto povinnosti Okresný súd Malacky uznesením zo dňa 18.10.2012 vyzval navrhovateľa, aby sa vyjadril a upresnil, či vznáša námietku zaujatosti sudcov, kedy je potrebné zaplatiť súdny poplatok, v sume 66,- eur, alebo žiada prikázať vec inému súdu z dôvodu vhodnosti podľa § 12 ods. 2 O.s.p., kedy je potrebné zaplatiť súdny poplatok v sume 16,50 eur. Podaním zo dňa 2.11.2012 navrhovateľ na výzvu súdu oznámil, že sudcovia nemôžu konať vo veci, z prejednávania veci sú vylúčení, keďže majú pomer k veci, k účastníkom konania a sú teda vo veci zaujatí podľa §14 O.s.p. a preto má súd postupovať podľa § 12 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 12 ods. 3 O.s.p., a preto žiadal spis predložiť príslušnému krajskému súdu na rozhodnutie podľa uvedených ustanovení Občianskeho súdneho poriadku.

Krajský súd v Bratislave na základe podaného odvolania navrhovateľa, ktorý nesúhlasil s uložením poplatkovej povinnosti, uznesením zo dňa 31. júla 2013, sp. zn. 5 Co 264/2013 uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil a nestotožnil sa s dôvodmi odvolania navrhovateľa, ktorý tvrdil, že nie je povinný zaplatiť

súdny poplatok. Podľa názoru odvolacieho súdu, navrhovateľ podal návrh na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti a preto je správne rozhodnutie okresného súdu, ktorým mu bola uložená povinnosť zaplatiť súdny poplatok v sume 16,50 eur.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie navrhovateľ, ktorý jeho prípustnosť odôvodňoval v zmysle § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. e/ O.s.p. tým, že sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, keďže navrhovateľ nepodal námietku zaujatosti a v podanom odvolaní výslovne uviedol, že jeho podanie nepredstavuje námietku zaujatosti podľa § 15a O.s.p., tiež z dôvodu vyplývajúceho z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. tým, že postupom súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom a aj v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p., že rozhodoval vylúčený sudca a súd bol nesprávne obsadený. Navrhol, aby dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil ako aj uznesenie súdu prvého stupňa, ktoré je postihnuté rovnakými vadami a aby vec vrátil na ďalšie konanie.

V podanom dovolaní navrhovateľ namietal, že napadnuté uznesenie odvolacieho súdu je rozhodnutím absolútne prekvapivým, keď právnu podstatu napadnutého uznesenia dovolací súd založil na nesprávnom posúdení návrhu, ako návrhu na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti podľa § 12 ods. 2 O.s.p. a za tento návrh okresný súd nesprávne navrhovateľovi vyrubil súdny poplatok podľa položky číslo 26 Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu Zákona o súdnych poplatkoch. Navrhovateľ tvrdil, že jeho podanie nie je návrhom na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti, pretože v návrhu len konštatuje zaujatosť všetkých sudcov bez uvedenia ich konkrétneho mena. Preto neexistujúci návrh na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti nie je možné spoplatniť a bez vykonania poplatkového úkonu nemôže existovať poplatková povinnosť. V danej veci nebol podaný návrh na začatie konania o námietke zaujatosti a preto je odôvodnená prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. e/ O.s.p.

Okrem toho nerozlíšenie, medzi návrhom z dôvodu vhodnosti a návrhom z dôvodu nutnosti v prejednávanej veci, má zásadný význam a spôsobuje nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia. Poukázal na judikaturu Najvyššieho súdu SR v danej otázke, ktorá sa ustálila v tom, že vydanie prekvapivého rozhodnutia je potrebné kvalifikovať ako procesný postup, ktorým súd odníma účastníkovi konania možnosť konať pred súdom. Za danej situácie nemohol racionálne predpokladať, že dovolací súd bude postupovať v rozpore s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku a Zákona o súdnych poplatkoch, ako aj v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a že o odvolaní rozhodne iným spôsobom ako zrušením napadnutého rozhodnutia, pre ktorého vydanie neexistovali dôvody (§ 221 ods. 1 písm. i/ O.s.p.), čo je potrebné kvalifikovať ako odňatie možnosti konať pred súdom ako aj nedostatok riadneho odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, v ktorom absentuje náležité odôvodnenie zaujatého právneho názoru, v súvislosti s otázkou, prečo rozhodol o odvolaní odlišne od ustáleného právneho názoru obsiahnutého v rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. V dovolaní ďalej namietal, že všetky úkony, ktoré boli zo strany prvostupňového súdu vykonané, predstavujú úkony vykonané vylúčeným sudcom, čo zakladá dôvod dovolania podľa § 237 písm. g/ O.s.p., pretože existujú objektívne dôvody, pre ktoré sú všetci sudcovia Okresného súdu Malacky vylúčení a vec má byť postúpená inému okresnému súdu. Dovolateľ v tej súvislosti tvrdil, že nepodal námietku zaujatosti, len oboznámil súd so skutočnosťami, ktoré vylúčenie sudcov odôvodňujú, pričom má byť uskutočnený postup podľa § 15 O.s.p.

Navrhovateľ v podanom dovolaní zároveň žiadal o odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia, pretože reálne hrozí značný zásah do jeho základných práv, najmä práva vlastníť majetok (čl. 20 ods. 1 Ústavy SR) a práva na pokojné užívanie majetku (čl. 1 protokolu č. 1 Dohovoru) a to nelegálnym znížením jeho majetku pri vymáhaní bezpredmetnej a neopodstatnenej justičnej pohľadávky.

Odporca sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania, zastúpený v súlade s § 241 ods. 1 veta druhá O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému zákon pripúšťa dovolanie.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Podmienky prípustnosti dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 239 Občianskeho súdneho poriadku.

Dovolací súd zistil, že prípustnosť dovolania podľa § 239 O.s.p. v predmetnej veci neprichádza do úvahy. Nejde o zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu, ani o uznesenie, ktorým by odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenských (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska, a ani o potvrdzujúce uznesenie, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. Rovnako nejde ani o uznesenie odvolacieho súdu, potvrdzujúce uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým bolo rozhodnuté o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, alebo o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Prípustnosť dovolania by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Navrhovateľ procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až d/ O.s.p. netvrdil a existencia týchto väd nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Dovolacia námietka o vade konania spočívajúcej v nedostatku návrhu na začatie konania, bola zjavne nedôvodná a nenáležitá. Z odôvodnenia tejto vady je zrejmé, že dovolateľ v skutočnosti namietal nesprávnu aplikáciu ustanovenia § 41 ods. 2 O.s.p. v otázke správneho posúdenia obsahu podaného návrhu a tvrdil, že obsahom návrhu nebola aj námietka zaujatosti.

V súvislosti s namietanou vadou konania vyplývajúcou z § 237 písm. e/ O.s.p. je potrebné uviesť, že toto ustanovenie musí byť interpretované v súvislosti s ustanovením § 79 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého sa konanie zásadne začína na návrh. Bez návrhu môže súd začať konanie iba v prípadoch, v ktorých to ustanovuje zákon. Nedostatok návrhu na začatie konania je neodstrániteľným nedostatkom podmienky konania. Pokiaľ súd zistí tento nedostatok v priebehu konania, konanie zastaví. Podľa § 82 ods. 1 O.s.p. konanie je začaté dňom, keď došiel súdu návrh na jeho začatie, alebo keď bolo vydané uznesenie, podľa ktorého sa konanie začína bez návrhu. V prejednávanej veci bolo konanie začaté dňom 27.9.2012, keď došiel súdu (Okresnému súdu Malacky) návrh na začatie konania zo dňa 17.9.2012. Ak konanie prebehlo napriek nedostatku návrhu na jeho začatie, hoci ten bol potrebný, zakladá táto skutočnosť zmätočnosť celého konania a dovolací dôvod podľa § 237 písm. e/ O.s.p. V predmetnej veci vzhľadom na podanie návrhu na začatie konania zo dňa 17.9.2012, ktorý došiel súdu dňa 27.9.2012, nebolo dôvodné tvrdenie dovolateľa o existencii vady podľa § 237 písm. e/ O.s.p., že sa nepodal návrh na začatie konania. Od návrhu (žaloby) ako podmienky konania treba odlišovať vznesenie námietky zaujatosti účastníkom konania. Vznesenie takejto námietky nie je podmienkou konania, ale procesným právom účastníka konania. So vznesením námietky zaujatosti zákon priamo ani nepriamo nespája účinok začatia konania. Prípadné nesprávne posúdenie prejavu vôle účastníka konania v tom smere, či chcel alebo nechcel vzniknúť námietku zaujatosti, sa nijako nedotýka vady vyplývajúcej z uvedeného ustanovenia, ktorého účelom je možnosť odstrániť v dovolacom konaní zmätočnosť konania, v ktorom sa rozhodlo o právach a povinnostiach účastníkov bez toho, aby konanie vôbec začalo. Rovnako zákon

nespája účinok začatia konania ani s procesným návrhom účastníka konania na prikázanie veci inému (konkrétne súdu) z dôvodu vhodnosti (§ 12 ods. 2 O.s.p.). V tomto prípade ide o delegáciu vhodnú, bez toho, aby museli byť sudcovia vylúčení a vhodnosťou treba rozumieť iba hľadisko hospodárnosti konania. V občianskom súdnom konaní, ktoré začalo podaním žaloby (§ 79 veta prvá O.s.p.), súd spravidla rozhoduje o viacerých otázkach významných pre konanie, nerozhoduje o nich ale v nejakom samostatnom konaní, ktoré by začínalo osobitným návrhom, preto aj vtedy, keď súd rozhoduje o námietke zaujatosti vznesenej účastníkom (pokiaľ bola podaná), alebo o povinnosti účastníka zaplatiť súdny poplatok, rozhoduje ako súd v pôvodnom konaní, ktoré začalo podaním návrhu na začatie konania v predmetnej veci.

Dovolací súd preto zastáva názor, že je neopodstatnená námietka dovolateľa o existencii vady v zmysle § 237 písm. e/ O.s.p., pretože o namietanú neexistenciu návrhu na začatie konania ide len vtedy, keď sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný (rovnaký názor už vyslovil Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojich rozhodnutiach, napr. sp. zn. 3 Cdo 90/2013, sp. zn. 3 Cdo 186/2006, sp. zn. 3 Cdo 136/2013).

Dôvodná nebola ani námietka dovolateľa, že v konaní pred súdom prvého stupňa rozhodoval vylúčený sudca, súd bol nesprávne obsadený, lebo nekonal zákonný sudca, resp. zákonní sudcovia (§ 237 písm. g/ O.s.p.). I keď ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p. spája vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti, nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a len zo skutočne závažných dôvodov, ktoré sudcovi zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom, objektívne, nezaujato a spravodlivo. Samotný subjektívny názor účastníka konania, že v osobe určitého sudcu sú dané okolnosti vylučujúce ho z prejednávania a rozhodovania veci, nezakladá ešte bez ďalšieho dôvod, pre legitímne obavy z jeho nestranného a nezaujatého rozhodovania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už v iných veciach vyslovil názor, že dôvod na vylúčenie sudcu nezakladá sama skutočnosť, že sudca má prejsť a rozhodnúť vec, v ktorej odporcom je súd, na ktorom tento sudca vykonáva súdnictvo (viď napríklad uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. mája 2010, sp. zn. 3 Nc 14/2010). V súvislosti s týmto názorom dovolací súd pre účely preskúmvanej veci konštatuje, že dôvodom na vylúčenie sudcu nie je bez ďalšieho ani to, že vykonáva súdnictvo na súde, ktorý údajne (podľa tvrdenia navrhovateľa) svojím nesprávnym úradným postupom v inej právnej veci založil zodpovednosť odporcu za majetkovú a nemajetkovú ujmu v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. Neopodstatnená je preto aj námietka dovolateľa podľa § 237 písm. g/ O.s.p.

Dovolateľ ďalej namietal odňatie možnosti konať pred súdom, v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Podľa názoru dovolateľa, ak odvolací súd preskúmaval rozhodnutie okresného súdu, ktorým bol uložený súdny poplatok za návrh na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti, ktorý on nepodal a odvolací súd sa nezaoberal tvrdenou námietkou zaujatosti sudcov i napriek tomu, že práve na tento rozdiel vo svojich podaniach opakovane poukazoval, tak práve nerozlíšenie medzi vhodnosťou a nutnosťou má preto zásadný význam a spôsobuje nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odnímajú tie jeho procesné práva, ktoré mu zákon priznáva. O vadu konania, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania tie jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

Vady spôsobujúce zmatečnosť konania môžu nastať aj pri samotnom vydávaní rozhodnutia, ako dôsledok absencie niektorej jeho podstatnej časti (záhlavia, výroku, odôvodnenia). Zakladajú nepreskúmateľnosť rozhodnutia ako celku, ktorá môže byť dôsledkom obsahovej a gramatickej

nezrozumiteľnosti, neurčitosti alebo neodôvodnenosti (arbitrážnosti). Výdanie zmätočného rozhodnutia nemá svoje právne opodstatnenie najmä z hľadiska Ústavou Slovenskej republiky zaručeného práva účastníka na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie.

Postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom zakladá porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (porovnaj napr. III. ÚS 156/06, III. ÚS 331/04, II. ÚS 174/04).

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak, ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94).

Samotné súdne rozhodnutie, ktorým sa završuje poskytovanie súdnej ochrany, musí byť logickým a právnym vyústením doterajšieho priebehu a výsledkov konania pri rešpektovaní zásad spravodlivého súdneho konania, pri jeho vydaní musia byť zachované formálne a obsahové náležitosti (§ 157 O.s.p. v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p. a § 169 ods. 1 O.s.p.) s dôrazom na zrozumiteľnosť, určitosť, jasnosť a súlad dôvodov rozhodnutia (skutkových aj právnych) s jeho výrokom. Žiadna z obsahových náležitostí rozhodnutia nie je samoúčelná, ale plní dôležitú funkciu. Obsah odôvodnenia je určujúci pre posúdenie správnosti rozhodnutia, pretože len správne a presvedčivé rozhodnutie dáva záruku, že súdna ochrana bola poskytnutá zákonom predpísaným spôsobom. Odvolací súd sa musí v dôvodoch svojho rozhodnutia náležite vysporiadať aj s námietkami odvolania, smerujúcimi proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa. Teda v odôvodnení rozhodnutia musí súd uviesť jasné a jednoznačné dôvody, na základe ktorých je založené, lebo len takéto odôvodnenie tvorí súčasť základného práva na súdnu ochranu.

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Aj ústavný súd podľa konštantnej judikatúry (pozri IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04) tiež vyslovil, že súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) je tiež právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne, zrozumiteľne dáva odpovede na otázky relevantné vo vzťahu k predmetu súdnej ochrany.

Dovolateľ tvrdil, že jeho podanie nie je návrhom na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti a preto mu nevznikla poplatková povinnosť v sume 16,50 eur, ktorú mu nesprávne uložil prvostupňový súd, ktorého rozhodnutie bolo potvrdené odvolacím súdom. Odvolací súd mu preto svojím postupom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. odňal možnosť konať pred súdom.

Podľa § 79 ods. 1 prvá veta O.s.p. konanie sa začína na návrh.

Podľa § 42 ods. 1 veta prvá a druhá O.s.p. podanie možno urobiť písomne, ústne do zápisnice, elektronickými prostriedkami alebo telefaxom. Podanie obsahujúce návrh vo veci samej alebo návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktoré bolo urobené elektronickými prostriedkami, treba doplniť písomne alebo ústne do zápisnice najneskôr do troch dní; podanie, ktoré bolo podpísané zaručeným elektronickým podpisom, doplniť netreba.

Pri uplatňovaní práva účastníka v občianskom súdnom konaní zákon stanovuje, kedy je účastník

povinný uhradiť súdny poplatok, čo je podmienkou pri uplatnení jeho práva v konaní pred súdom.

Ústavná zásada vyjadrená v článku 59 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorej dane a poplatky možno ukladať zákonom, alebo na základe zákona, sa premieta do § 1 zákona o súdnych poplatkoch.

Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších podpisov, súdne poplatky sa vyberajú za jednotlivé úkony alebo konanie súdov, ak sa vykonávajú na návrh a za úkony orgánov štátnej správy súdov a prokuratúry uvedené v sadzobníku súdnych poplatkov a poplatku za výpis z registra trestov, ktorý tvorí prílohu tohto zákona.

Ustanovenie § 1 a § 5 uvedeného zákona pri použití termínu „návrh“ vychádza z predpokladu, že podanie účastníka, ktoré je podľa obsahu návrhom na začatie konania, obsahuje všetky zákonom ustanovené náležitosti návrhu, ktoré umožňujú súdu jeho prejednanie a meritórne rozhodnutie o ňom. Vznik poplatkovej povinnosti predpokladá podanie návrhu (§ 79 O.s.p.). Ak však toto podanie nemá potrebné náležitosti, resp. nemožno zistiť, čo je jeho obsahom, za takéto podanie sa súdny poplatok nevyberá, keďže tu chýba spôsobilý návrh na vykonanie poplatkového úkonu, tak ako to predpokladá ustanovenie § 1 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ tohto zákona poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu a v sadzobníku za takéto neúplné podanie nie je súdny poplatok uvedený. Súd preto môže vyzvať poplatníka na zaplatenie súdneho poplatku za návrh, len ak má všetky náležitosti návrhu na začatie konania. Pre doplnenie treba poukázať na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky R 104/1998 podľa ktorého bez spôsobilého návrhu na začatie konania je každé rozhodnutie súdu o vyrubení súdneho poplatku predčasné.

V predmetnej veci navrhovateľ v podanom návrhu (žalobe) uviedol: „Ak bol sám okresný súd ako štátny orgán škodcom v spore medzi žalobcom a štátom, tak je vylúčené, aby prostredníctvom sudcov rozhodoval predmetný spor. Pridelenie veci niektorému zo sudcov Okresného súdu Malacky by porušilo právo žalobcu na prerokovanie veci nezávislým a nestranným súdom, pretože podľa rozvrhu práce na súde neexistuje sudca, ktorý by nebol vo veci zaujatý. Žalobca preto v zmysle ust. § 12 O.s.p. žiada, aby nadriadený súd rozhodol pred prvotným prejednaním veci o prikázaní veci (tohto sporu) inému súdu, pretože sudcovia miestne a vecne príslušného Okresného súdu Malacky sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci vzhľadom na ich pomer k veci a k účastníkom konania.“ Okresný súd následne vyzval navrhovateľa uznesením zo dňa 8.10.2012, aby sa vyjadril, či vznáša námietku zaujatosti proti všetkým sudcom Okresného súdu Malacky, alebo žiadal prikázať vec inému súdu z dôvodu vhodnosti. Navrhovateľ zaslal podaním zo dňa 2.11.2012 okresnému súdu odpoveď na výzvu zo dňa 8.10.2012, v ktorej uviedol, že v návrhu poukázal na to, že inak vecne a miestne príslušný okresný súd nemôže vo veci konať, pretože jeho sudcovia sú vylúčení z prejednávania veci, keďže majú pomer k veci a k účastníkom konania a sú teda zaujatí (§ 14 O.s.p.), ale on nepodal námietku zaujatosti podľa § 15a ods. 1 O.s.p. Navrhovateľ poukázal na to, že okresný súd má preto sám postupovať zákonným spôsobom a podľa § 12 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 12 ods. 3 O.s.p. požiadať príslušný krajský súd, aby prikázal vec na prejednanie inému súdu toho istého stupňa. Zdôraznil, že vo veci nejde o vhodnosť, ale o nutnosť. Vec musí byť prikázaná inému súdu preto, aby konanie bolo spravodlivé a vo veci samej aby rozhodoval nestranný zákonný sudca.

Z vyjadrenia navrhovateľa preto nevyplýva, že žiadal prikázať vec inému súdu z dôvodu vhodnosti.

Podľa § 12 ods. 2 O.s.p. vec možno prikázať inému súdu toho istého stupňa aj z dôvodu vhodnosti.

Prikázanie (delegácia) veci z dôvodu vhodnosti predstavuje výnimku z práva účastníka občianskeho súdneho konania na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), ako aj výnimku zo zákonom definovaných kritérií miestnej príslušnosti súdu. Účelom inštitútu delegácie z dôvodu vhodnosti je predovšetkým zabezpečenie hospodárnosti občianskeho súdneho konania alebo jeho zrýchlenie. Dôvody delegácie môžu mať v praxi rozmanitú povahu, najmä však osobnú, zdravotnú, sociálnu či finančnú. Vzhľadom k charakteru delegácie ako výnimky zo zásady, že vec prejednáva a rozhoduje súd, ktorého príslušnosť vyplýva zo zákonom stanovených kritérií, musí mať aj dôvod delegácie vždy

výnimočný charakter.

S poukazom na uvedené prichádza aplikácia ustanovenia § 12 ods. 2 O.s.p. do úvahy len vtedy, ak sú pre to dané dôležité dôvody. Úvaha súdu o vhodnosti delegácie preto zahŕňa posúdenie predmetu konania i pomerov účastníkov na oboch procesných stranách, pričom na pomery účastníka, ktorý delegáciu navrhuje, možno prihliadnuť len ak ich zohľadnenie nebude mať negatívny dopad na ostatných účastníkov konania. Podstatný význam má i stanovisko ostatných účastníkov konania. Pritom treba mať na zreteli výnimočnosť inštitútu delegácie veci.

Dôvody vhodnosti pre prikázanie veci inému súdu sú také okolnosti, ktoré umožnia hospodárnejšie, rýchlejšie alebo po skutkovej stránke spoľahlivejšie a dôkladnejšie prejednanie veci iným ako príslušným súdom.

Podľa položky číslo 26 Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, z návrhu na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti, sa platí súdny poplatok v sume 16,50 eur.

Zo spisu vyplýva, že okresný súd i napriek tomu, že navrhovateľ v odpovedi zo dňa 2.11.2012 (na výzvu súdu uznesením zo dňa 18.10.2012) oznámil súdu, že nejde o „vhodnosť“ v súvislosti s navrhovaným prikázaním veci, vyzval navrhovateľa na zaplatenie súdneho poplatku z návrhu na prikázanie veci z dôvodu v hodnosti (§12 ods. 2 O.s.p.) a preto postup okresného súdu nebol správny. Navrhovateľ napadol uznesenie okresného súdu odvolaním, v ktorom znovu tvrdil, že on nepodal návrh na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti a žiadal napadnuté uznesenie zrušiť, pretože je neopodstatnené a bez právneho významu, keď nebol dôvod pre postup podľa položky 26 Sadzobníka súdnych poplatkov k zákonu č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov a pre uloženie povinnosti zaplatiť sumu 16,50 eur ako súdny poplatok podľa výzvy súdu.

Zo spisu tiež vyplýva, že odvolací súd prejednal vec na základe podaného odvolania navrhovateľa a dospel k záveru, že navrhovateľ v návrhu žiadal, aby nadriadený súd rozhodol o prikázaní veci inému súdu, pretože sudcovia miestne a vecne príslušného Okresného súdu Malacky sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci vzhľadom na ich pomer k veci a účastníkom konania. Podľa odvolacieho súdu to znamená, že navrhovateľ sa domáhal, aby vec bola prikázaná inému súdu toho istého stupňa a preto navrhovateľovi vznikla poplatková povinnosť v zmysle položky číslo 26 Sadzobníka súdnych poplatkov vo výške 16,50 eur. Z týchto dôvodov odvolací súd uznesenie okresného súdu potvrdil.

Vychádzajúc z uvedeného je odôvodnenie uznesenia odvolacieho súdu zmätočné a nepreskúmateľné, súd prvého stupňa a tiež aj odvolací súd nesprávne rozhodli o poplatkovej povinnosti za návrh, ktorý vo veci doteraz nebol podaný a obsah spisu tomu ani nenasvedčuje, pričom okresný súd vyzval navrhovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za návrh na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti aj potom, keď sa opakovane navrhovateľ na výzvu súdu vyjadril, že on takýto návrh nepodal a ani nežiada prikázať vec z dôvodu vhodnosti inému súdu. Odvolací súd preto svojím postupom porušil právo dovolateľa na spravodlivé súdne konanie, čím mu odňal možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) a rovnakého pochybenia sa dopustil aj okresný súd. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí nevysvetlil, na základe akých skutkových a právnych zistení dospel k záveru, zhodnému so súdom prvého stupňa, že navrhovateľ podal návrh na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti a že z tohto návrhu mu vznikla poplatková povinnosť a tiež z akého dôvodu odmietol tvrdenie navrhovateľa, že on takýto návrh nepodal.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné k tomu uviesť, že všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia zákona v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Pri svojom rozhodovaní súd musí súčasne vychádzať z toho, že všeobecné súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a

oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 O.s.p.). Občianske súdne konanie sa musí v každom jednotlivom prípade stať zárukou zákonnosti a slúžiť na jej upevňovanie a rozvíjanie (§ 3 O.s.p.). Pri výklade a uplatňovaní zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov treba postupovať tak, aby boli v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4 ústavy). Preto nie je možné ani Zákon o súdnych poplatkoch (zák. č. 71/1992 Zb. v znení neskorších predpisov) uplatňovať tak, aby došlo k porušeniu ústavnoproceného princípu právnej ochrany pred súdmi, kde platí rovnosť všetkých účastníkov konania. Výklad a používanie jednotlivých ustanovení zák. č. 71/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, vrátane súvisiacich ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Práve všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za aplikáciu a výklad zákonov, ale aj za dodržiavanie práv a slobôd vyplývajúcich z Ústavy Slovenskej republiky alebo Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O takýto prípad v prejednávanej veci ide z dôvodu, že dovolateľ oprávnene tvrdil, že uznesenie odvolacieho súdu je zmätočné a nepreskúmateľné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto uznesenie Krajského súdu v Bratislave ako aj uznesenie Okresného súdu Malacky zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O.s.p.) Okresnému súdu Malacky.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný .